

نگاهی به نمایش «آخرین راه» نوشته و کار محسن متین وفا

روایتی آشنا از شهید مسیحی راه امام حسین(ع)

رضا آشفته: نمایش «آخرین راه» برگرفته از روایات مذهبی است و به شب عاشورا می‌پردازد و در یک کلیسا می‌گذرد که این‌گونه مسلمان شدن یک راهب مسیحی را در مواجهه با مقتل امام حسین (ع) خواهیم دید.

نمایش آخرین راه چون میراکل‌های قرون‌وسطایی در یک کلیسا جریان دارد و مباحث تاریخی و مذهبی در آن مطرح می‌شود، چنانچه یتیمان امام حسین (ع) و اهل بیتش به یک کلیسایین راه کریلاوشام رسیده‌اند و در آنجا فرمانده‌ای که خود را فرمانده نیروهای اسلام خطاب می‌کند و در واقع فرمانده یزید است، در یک صندوقچه سر امام حسین (ع) را با خود حمل می‌کند و همچنین در مواجهه با راهب روایت می‌شود که سربازان یزید با شلاق به جان کودکان گرسنه و تشنه افتاده‌اند و این شکنجه‌ها، راهب مسیحی را اذیت می‌کند، طوری‌که او پرافروخته می‌شود و برای آنان آب‌ونان می‌برد و گردن‌آویز طلایش را به ازای این کار به فرمانده می‌بخشد و کم‌کم در بحث بین آنان متوجه می‌شویم که چنین روز و دیداری در کتاب‌های مقدس یهودیان و مسیحیان از پیش آمده است و همچنین بر سر در کلیسا بر یک کاشی ذکر شده که خداوند قاتلان امام حسین(ع) را در روز قیامت نخواهد بخشید. همین باعث می‌شود فرمانده فکر کند راهب شیعه علی(ع) و اهل بیت اوست و در لباس یک راهب مسیحی سعی می‌کند آنها را ضرب و شتم کند اما مرد راهب با بخشیدن طلاهای خود و کلیسا برای یک شب تا صبح از سر امام حسین(ع) نگهداری می‌کند تا در این خلوت بتواند از زبان ایشان حقایق مربوط به خود را دریابد و چنین نیز می‌شود. مرد راهب شیعه شده و برای نگه داشتن سر امام حسین(ع) با فرمانده می‌جنگد و شهید می‌شود.

این روایت را بارها در نمایش «خورشید کاروان» دیده‌ایم که با شور و حال بسیاری در تهران و در شهرهای دیگر در ماه‌های محرم و صفر اجرا شده است اما نمایش آخرین راه بدون روضه خوانی و با کمترین امکانات صحنه‌ای و با وجود دو بازیگر اجرا می‌شود. اگر کارگردان می‌توانست رنگ و لعابی به صحنه‌اش بدهد و از موسیقی و نور و صدا به‌قاعده بهره‌مند شود، فضای مذهبی کارش باورپذیرتر می‌شد و می‌توانست با شگردهای نوین نمایشی، تماشاگران را با جذابیت بیشتری پای کارش نگه دارد. البته دو بازیگر فعلی نیز آن‌طور که باید و شاید در فضولات نمایشی و ایجاد حس و حالت‌های آن حضور کم‌رنگی دارند و یکنواختی بازی آنان کمک چندانی برای تأثیر گرفتن از شرایط این وضعیت ویژه نخواهد کرد؛ به‌ویژه بازیگر نقش فرمانده کاملاً کلیشه‌ای و تکراری بازی می‌کند و نمی‌تواند برای تماشاگر خوشایند و باورپذیر باشد و اگر او به اتکای برخی از آدم‌های امروزی که به‌ظاهر دین دارند اما در باطن ضددین هستند و در موقعیت‌های حساس، خشم و نامهربانی‌شان آشکار است، می‌توانست این نقش را باورپذیر کند، تماشاگر با حوصله بیشتر از پس لحظه‌های نمایش می‌گذشت و بیشتر به ماجراها و شخصیت‌ها فکرش معطوف می‌شد و به درکی والا از آن موقعیت دردناک و تراژیک می‌رسید.

نمایش «لومیر» از کشور اسپانیا امروز ۶ بهمن در چهل و یکمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر روی صحنه می‌رود. این نمایش را تکسما مونوز کارگردانی کرده و خود او ایده‌پرداز و تک‌بازیگر آن است.

این نمایش که به شکل پantomim اجرا می‌شود با نگاهی کارikatوری به زندگی لومیر، خالق سینما به موضوع سینمای صامت اشاره دارد.

لومیر

به تئاتر فجر رسید

در خلاصه این نمایش آمده است: انتظار هرگز این قدر سرگرم‌کننده نبوده و انگار یک فیلم صامت است، لومیر منتظر رسیدن قطار است. تا زمانی‌که قطار نرسد، تخیل او فراتر از ایستگاهی که در آن است می‌رود، یک لامپ، یک زاکت و کوله‌پشتی، او را به مکانی جادویی، دوست‌داشتنی و خنده‌دار منتقل می‌کند. این نمایش کم‌دی فیزیکال، تجربه‌ای است تا تکسما

تجربه‌ای که با چهل ویکمین جشنواره تئاتر فجر تداوم می‌یابد

هنر نمایش بازار داغ تبادل فرهنگی

یکی از حواشی مهم چهل ویکمین دوره جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر که بی‌شک اهمیتش از خود جشنواره به مراتب بیشتر و تاثیرگذاری‌اش فراتر است، طراحی رویداد نوینی در کنار بخش بین‌الملل با عنوان «اتحادیه تئاتر جهان اسلام» است. اتحادیه‌ای که قرار است به منظور بهره‌گیری از توان تئاتر در توسعه ارتباطات فرهنگی کشورهای اسلامی با حضور ۳۷ استاد دانشگاهی، روسای انجمن‌های تئاتر و روسای خانه‌های برخی هنرمندان کشورهای اسلامی از جمله عمان، سوریه، اردن، عراق، کویت، لبنان، قطر، تونس، الجزایر، آذربایجان و ... از ۸ بهمن ماه به مدت دو روز برگزار شود. در اولین اقدام این اتحادیه قرار است، پایه‌های اولیه یک تفاهم برای تبادل فرهنگی از مسیر تعامل هنرمندان تئاتری، ارتباط هنرمندان، مبادله آثار، تولید آثار مشترک و ... مهیا شود.

آن محمد خرابی در هفتمین جشنواره بین‌المللی تئاتر رضوی همواره در مسیر الگوپذیری از آن به عنوان یک بازی توانمند بهره‌گیرند. این مهم مسئولان فرهنگی کشورمان را بر آن داشت تا از توان تئاتر برای ارتقای تعامل با کشورهای اسلامی و در نتیجه با همکاری آنها در تقویت هویت دینی در میان مسلمانان جهان تلاش کنند و ایده تاسیس اتحادیه تئاتر جهان اسلام از دل همین تفکر بیرون آمده‌است.

تلاش تئاتر ایران برای تعامل با کشورهای منطقه

انقلاب اسلامی ایران از بدو تاسیس، توجه ویژه‌ای به مقوله فرهنگ و تعاملات فرهنگی به‌ویژه با کشورهای اسلامی داشته‌است. این مهم پس از سخنرانی رهبر انقلاب در جمع کارگزاران فرهنگی در سال ۱۳۷۱ از اهمیت ویژه‌تری در میان مسئولان برخوردار شد. ر هبری در این جمع با تاکید بر اهمیت تبادل فرهنگی گفت: «تبادل فرهنگی لازم است. هیچ ملتی بی‌نیاز نیست از این‌که در همه زمینه‌ها، از جمله در زمینه مسائل فرهنگی- آن مجموعه مسائلی که به آنها نام فرهنگ داده می‌شود- از ملت‌های دیگر بیاموزد. همیشه تاریخ نیز همین بوده‌است. ملت‌ها در رفت و آمدهای‌شان، آداب زندگی، خلقیات، علم، لباس پوشیدن، آداب معاشرت، زبان، معارف و دین را از یکدیگر فراگرفته‌اند. این، مهم‌ترین تبادل‌های ملت‌ها با هم بوده‌است؛ حتی مهم‌تر از تبادل اقتصادی و کالا...»

با این نقشه راه، توسعه ارتباط فرهنگی با کشورهای دیگر بیش از پیش مورد توجه قرار گرفت. موضوعی که در نگاه جست‌وجوگر هنرمندان تئاتر نیز مورد توجه بود تا آنجا که ایده پیشنهاد ایجاد اتحادیه تئاترهای دینی کشورهای جهان اسلام همزمان با یکمین جشنواره تئاتر فجر در سطحی گسترده‌تر، شاهد تشکیل اتحادیه تئاتر کشورهای اسلامی باشیم.

اهمیت تشکیل اتحادیه تئاتر کشورهای اسلامی

بی‌شک کشورهای حاضر در این نشست با توسعه تبادلات صحنه‌ای و بهره‌گیری از این زبان هم می‌توانند حساسیت‌های خاص سرزمین خویش در هر یک از این حوزه‌ها را با دیگران به اشتراک بگذارند و هم از برآیند هم‌فکری و هم‌اندیشی دیگران در این زمینه‌ها که در تجربه‌های صحنه‌ای نمود می‌یابند، بهره ببرند. با تماشای آفرینش‌هایی از این دست بر صحنه تئاتر، ساکنان هر یک از مناطق خواهند دانست که در مواجهه با این چالش‌ها تنها نیستند و همین آنها را به قلمرویی انسانی وارد می‌کند که از مرزهای جغرافیایی بسیار فراتر خواهد رفت.

اتحادیه تئاتر جهان اسلامی گفت: ما در حاشیه این سمینار در تلاشیم اساسنامه‌ای بنویسیم، فعالیت‌هایی تعریف کنیم و بتوانیم روز به روز به یکدیگر نزدیک شویم و حتی جشنواره‌های تئاتری برگزار کنیم.

وی با تاکید بر این‌که نگاه ما این بود که سمینار اتحادیه در خوزستان برگزار شود، گفت: امسال امکان تحقق این هدف مهیا نشد اما چون اکثر کشورهای مسلمان عرب زبان هستند، مطمئنا پایگاه، دبیرخانه و پایتخت اتحادیه تئاتر جهان اسلام در خوزستان خواهد بود.

که با عنوان اتحادیه تئاتر جهان اسلام در ۸ و ۹ بهمن برگزار می‌شود به بحث و گفت‌وگو گذاشته خواهد شد.

زارعی با اشاره به حضور بیش از ۳۰ نفر از صاحب‌نظران کشورهای اسلامی در این همایش گفت: مسئولان هنری، صاحب‌نظران و اساتید دانشگاهی کشورهای عراق، عمان، بحرین، اردن، سوریه، لبنان، الجزایر، تونس و ... در این برنامه حضور دارند.

دبیر چهل و یکمین دوره جشنواره فجر در خصوص اقدامات اولیه برای راه‌اندازی

«دنیای خیال انگیز من» در مرکز تئاتر کانون

نمایش «دنیای خیال انگیز من» دوباره در مرکز تولید تئاتر و تئاتر عروسکی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان روی صحنه می‌رود. این اثر با تکنیک انیمگشی، سدنکشی، ماریونت، سایه و عروسک‌های خلق تولید شده‌ است. نمایش دنیای خیال انگیز من سال ۹۸ به‌عنوان نمایش برگزیده بخش خردسال مرکز ملی اسپتژ ایران معرفی شد. همچنین در بیست‌وششمین جشنواره تئاتر کودک و نوجوان همدان نامزد دریافت جوایز بخش کارگردانی، بازیگری و طراحی صحنه شد و در پایان توانست عنوان بهترین بازیگر زن را از آن خود کند. از دیگر موفقیت‌های این نمایش می‌توان به برگزیده بهترین طراحی لباس و تقدیر ویژه پونسکودر جشنواره کودک و نوجوان تفلیس (گرجستان) در سال ۲۰۲۲ و همچنین نمایش برگزیده جشنواره کودک و نوجوان بورسرا (ترکیه) در سال ۲۰۲۲ اشاره کرد. اجرای این نمایش از روز پنجشنبه ۶ بهمن ۱۴۰۱ در مرکز تئاتر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان واقع در پارک لاله آغاز می‌شود و به مدت یک ماه روی صحنه ادامه خواهد داشت.

وقتی آب، قصه کربلا را روایت می‌کند

نمایش «قل‌آب» روایتی است از لحظاتی که حضرت عباس در روز عاشورا برای برداشتن آب به سر شریعه می‌رود. روایت این نمایش از زبان آب بیان می‌شود که عاشقانه منظر عباس است. بهناز زحمتکش، نویسنده و کارگردان یزدی، متن قصه این نمایش خیابانی را از نوحه معروف «نهاد پا در فرات» مداح بنام یزدی، مرحوم حسین سعادتمند الهام گرفته است. این نمایش در بخش خیابانی جشنواره تئاتر فجر میزبان مخاطبان بود.

مونوز بتواند بدون کلام، مخاطبانش را با دنیای جادوی خیال بر روی صحنه تئاتر آشنا کند. لومیر که می‌تواند برای همه مخاطبان سنی سرگرم‌کننده باشد با موسیقی: توماس پیسر، صحنه‌پردازی: سرجی تورلنز، طراحی صحنه و لباس پیتنی دمور و طراحی نور: ماریسو آندرس گومز در چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر روی صحنه می‌رود.

کاری که هنر می‌کند

علی‌قسمت‌لایلاف، رئیس مرکز تئاتر که همواره مرادوات تئاتری به مرادوات فرهنگی بین ایران و آذ می‌کند، دیپلمات و سیاستمدار سیاست و دیپلماسی گفت‌وگو، از هنر برای تعامل و گفت‌وگو، تباد یکدیگر برای رسیدن به یک مف بی‌شک برای هنرمند ایرانی می‌. میراث سرشار و گرانقدر نمایش سرمایه‌ای غیرقابل انکار فراهم دقیق، منسجم و دورنگ و از امکانات بسیاری در خارج از ه دانشجو گرفته تا اعزام متخصص برای همکاری در پروژه‌های م بر صحنه‌های عمومی این کش معتبر، از فراهم آوردن امکان مؤلفان و پژوهشگران تئاتر در ای علاقه‌مندان و فعالان تئاتر در ایر هنر صحنه در این کشورها برای

ایران در حوزه نمایش

احمدحسن موسی ساعدی از مزارت فرهنگ و گردشگری عراق فکر نمی‌کردم ایران تا این حد در متمدن باشد. ایران واقعا سالن دارد که از آن جمله می‌توانم به

«شاهنامه و هنر نقالی» منتشر شد

به‌کوش انتشارات پایا، کتاب «شاهنامه و هنر نقالی، داستان سیاوش در سه روایت» نوشته علی تقوی منتشر شد. کتاب «شاهنامه و هنر نقالی»، در یک مقدمه و دو فصل و چند جستار توسط علی تقوی عضو هیات علمی فرهنگستان هنر به نگارش درآمده است. تقوی در فصل نخست، ابتدا به پیشینه و انواع هنر نقالی، به عنوان یکی از مردمی‌ترین هنرهای ایرانی و سپس به نقد و تحلیل نوع و چگونگی تعامل میان شاهنامه و هنر نقالی پرداخته است. نویسنده این کتاب در فصل دوم، از میان داستان‌های اساطیری مورد اقبال شاهنامه‌خوانان و نقالان، داستان سیاوش را برگزیده است و پیرنگ آن را در سه روایت از شاهنامه فردوسی، هفت لشکر و شاهنامه کردی بررسی و تحلیل تطبیقی کرده و وجه تشابه و افتراق آنها را استخراج کرده است. کتاب شاهنامه و هنر نقالی را انتشارات پایا در ۱۱۵ صفحه و در شمارگان ۵۰۰ نسخه زمستان ۱۴۰۱ منتشر کرده‌ است./ایرنا

